

OPENBAAR
MINISTERIE

EUROJUST/EUROPOL JOINT PRESS RELEASE

Den Haag, 2 juli 2020

Ontmanteling van een versleuteld netwerk veroorzaakt schokgolven door georganiseerde misdaadgroepen in heel Europa

Tijdens een gezamenlijke persconferentie vandaag hebben Franse en Nederlandse opsporingsdiensten en gerechtelijke autoriteiten, Europol en Eurojust, de indrukwekkende resultaten gepresenteerd van een Joint Investigation Team voor de ontmanteling van EncroChat, een versleuteld telefoonnetwerk dat breed gebruikt wordt door criminele netwerken.

Gedurende de afgelopen maanden heeft het Joint Investigation Team het mogelijk gemaakt dat miljoenen berichten die tussen criminelen werden uitgewisseld om ernstige misdrijven te plegen, werden onderschept, gedeeld en geanalyseerd. Voor een belangrijk deel werden deze berichten in real time meegelezen door opsporingsambtenaren over de schouders van de nietsvermoedende verzenders.

De informatie is al relevant gebleken in een groot aantal lopende strafrechtelijke onderzoeken, wat geresulteerd heeft in de verstoring van criminele activiteiten waaronder gewelddadige aanslagen, corruptie, pogingen tot moord en grootschalige drugstransporten. Sommige berichten gaven aanwijzingen voor plannen voor het plegen van dreigende geweldsmisdrijven en vormden aanleiding voor onmiddellijke actie. De informatie zal nader onderzocht worden als een bron van uniek inzicht in en toegang tot ongekende hoeveelheden nieuw bewijs, om georganiseerde criminele netwerken grondig aan te pakken.

In de afgelopen jaren zijn Europese landen in toenemende mate geraakt door georganiseerde misdaadgroepen die alomtegenwoordig zijn en een groot aanpassingsvermogen hebben, waarmee ze een van de grootste veiligheidsuitdagingen vormen waar opsporingsinstanties en gerechtelijke autoriteiten mee geconfronteerd worden. In dit opzicht speelt het misbruik van versleutelde communicatietechnologieën een cruciale rol voor hun criminele activiteiten.

De Franse Gendarmerie en de Franse gerechtelijke autoriteiten hebben sinds 2017 telefoons onderzocht die gebruik maken van het beveiligde communicatiemiddel EncroChat, nadat zij ontdekten dat de telefoons regelmatig gevonden werden in operaties tegen georganiseerde misdaadgroepen en dat het

bedrijf opereerde vanaf servers in Frankrijk. Uiteindelijk was het mogelijk om technische apparatuur aan te brengen om de encryptietechniek te omzeilen en toegang te verkrijgen tot de correspondentie van de gebruiker.

Begin 2020, was EncroChat een van de grootste providers van versleutelde digitale communicatie met een zeer hoog aandeel gebruikers die vermoedelijk betrokken waren bij criminele activiteiten. Hotspots van gebruikers bevonden zich in het bijzonder in bronlanden en bestemmingslanden voor handel in cocaïne en cannabis en witwascentra.

Gezien het wijdverspreide gebruik van de versleutelde telefoonoplossing van EncroChat onder internationale criminele netwerken wereldwijd, hebben de Franse autoriteiten besloten in 2019 een zaak te starten bij Eurojust, het EU-agentschap voor Samenwerking op het gebied van Strafrecht, richting Nederland. Verdere ontwikkelingen van de onderzoeken leidden tot het organiseren van de verwerking van de opgevangen data op basis van de bepalingen van het Franse recht en met gerechtelijke toestemming, via de kaders voor internationale gerechtelijke samenwerking en opsporingsamenwerking.

De data werden in eerste instantie gedeeld met Nederland. Eurojust heeft de oprichting in april 2020 gefaciliteerd van een Joint Investigation Team tussen beide landen en met deelname van Europol, het Agentschap van de Europese Unie voor Samenwerking op het gebied van Opsporing.

Europol is actief betrokken geweest bij de onderzoeken die door Frankrijk en Nederland sinds 2018 geleid zijn en die betrekking hebben op de criminele verstrekking en het gebruik van versleutelde communicatiediensten door de georganiseerde misdaad. Door middel van haar rol als informatieknoppunt en haar uitgebreide analytische en technische ondersteuningssysteem was Europol in staat een uniek en wereldwijd inzicht te creëren in de omvang en het functioneren van de georganiseerde misdaad, als resultaat van dit onderzoek. Dit zal de opsporingsdiensten helpen om georganiseerde misdaad in de toekomst succesvoller te bestrijden. De ondersteuning van Europol vanaf het begin van dit Joint Investigation Team bestond uit: het promoten en organiseren van internationale samenwerking, het verschaffen van uitgebreide analytische en financiële ondersteuning, technische expertise en een veilig platform voor de uitwisseling van informatie tussen de betrokken landen. Een groot toegewijd team van Europol heeft in real time miljoenen berichten en gegevens onderzocht die het kreeg van de JIT-partners tijdens het onderzoek, heeft de data gecontroleerd en geanalyseerd, en heeft met de JIT-partners de informatie-uitwisseling met de betreffende landen verzorgd en gecoördineerd

Een groot aantal verdachten kon ook gearresteerd worden in meerdere landen die niet deelnamen aan het JIT en die bijzonder veel last hadden van het illegale gebruik van deze telefoons door personen die actief waren in de georganiseerde misdaad, waaronder het VK, Zweden en Noorwegen. Velen van hen waren betrokken bij de internationale handel in verdovende middelen en geweldsdelicten.

Tegelijkertijd vonden er bij Europol talloze operationele vergaderingen plaats voor de dagelijkse coördinatie tussen opsporingsinstanties van de JIT-partners en andere landen, deels tijdens COVID-19.

Eurojust heeft intensief de gerechtelijke samenwerking mogelijk gemaakt tijdens het uitgebreide gebruik van Europese gerechtelijke samenwerkingsinstrumenten zoals het Europese Onderzoeksbevel. Tijdens het hele onderzoek hebben de JIT-leden vijf coördinatiebijeenkomsten georganiseerd bij Eurojust om alle betrokken partijen samen te brengen in een veilige omgeving, parallelle of gekoppelde onderzoeken te identificeren, te besluiten over het meest geschikte kader voor wederzijdse samenwerking en om potentiële conflicten van jurisdictie op te lossen.

In Frankrijk, waar de operatie plaats vindt onder de codenaam "Emma 95", heeft de Gendarmerie een Taskforce opgezet sinds maart 2020. Met meer dan 60 officieren leidt de Gendarmerie de onderzoeken die de versleutelde telefoonoplossing van EncroChat als doelwit hebben, onder toezicht van de rechters van de JIRS van Lille. De Taskforce heeft de berichten van duizenden criminelen gecontroleerd, wat leidde tot het openen van een breed scala van incidentele procedures. Frankrijk wil niet meer bekend

maken over deze lopende onderzoeken noch over de verkregen resultaten. De aanzienlijke middelen die zijn ingezet tonen het belang aan van deze onderzoeken en het belang dat gehecht wordt aan hun succes in Frankrijk.

In Nederland, waar de operatie werd uitgevoerd onder de codenaam "Lemont", hebben honderden opsporingsambtenaren, met toestemming van de rechter-commissaris, de berichten van duizenden criminelen dag en nacht gevolgd sinds de operatie zich begon te ontrafelen en zij actie gingen ondernemen op de onderschepte gegevensstroom. Het strafrechtelijke onderzoek werd geleid door de Nederlandse Nationale Openbaar Ministerie en de informatie is beschikbaar gesteld aan ongeveer honderd lopende strafrechtelijke onderzoeken. Het onderzoek heeft tot dusver geleid tot de arrestatie van meer dan 100 verdachten, de inbeslagneming van verdovende middelen (meer dan 8.000 kilo cocaïne en 1.200 kilo crystal meth), de ontmanteling van 19 synthetische druglaboratoria, de inbeslagneming van tientallen (automatische) vuurwapens, dure horloges en 25 auto's, waaronder voertuigen met verborgen compartimenten, en bijna EUR 20 miljoen aan contant geld. De verwachting is dat informatie beschikbaar zal worden gesteld in meer dan 300 onderzoeken. In een aantal zaken zullen de komende periode zeer waarschijnlijk meer arrestaties volgen.

Aan de onderschepping van EncroChat berichten kwam op 13 juni 2020 een einde, toen het bedrijf besepte dat een overheidsinstantie het platform was binnengedrongen en een waarschuwing verzond aan al zijn gebruikers met het advies onmiddellijk de telefoons weg te gooien.

Hoewel de activiteiten met betrekking tot EncroChat sindsdien gestopt zijn, laat deze complexe operatie de wereldwijde omvang zien van de ernstige en georganiseerde misdaad en de verbondenheid van criminele netwerken die geavanceerde technologieën gebruiken om samen te werken op een nationaal en internationaal niveau. De effecten van de operatie zullen nog jarenlang blijven naklinken in criminele kringen omdat de informatie verstrekt is aan honderden lopende onderzoeken en de aanleiding zal vormen voor een groot aantal nieuwe strafrechtelijke onderzoeken naar de georganiseerde misdaad op het Europese continent en daarbuiten.

NOODGEVAL VOOR ENCRO GEBRUIKERS:

Vandaag heeft (een) overheidsinstantie(s) illegaal beslag gelegd op ons domein. Zij hebben ons domein herbestemd om een aanval te lanceren om de carbon units te compromitteren.

Met de controle van ons domein konden zij een malware campagne starten tegen carbon om de veiligheid ervan te verzwakken.

Vanwege het niveau van raffinement van de aanval en de malware code, kunnen we niet langer de veiligheid van uw apparaat garanderen. Wij hebben onmiddellijke actie ondernomen op ons netwerk door de connectiviteit te deactiveren om de aanval te bestrijden.

U wordt geadviseerd uw apparaat uit te schakelen en u zich hiervan onmiddellijk fysiek te ontdoen.

De periode van beschadiging was ongeveer 30 minuten en het beste wat we kunnen controleren was ongeveer 50% van de carbon apparaten in Europa (vanwege de actualiseringsplanning)

Wat is EncroChat?

EncroChat telefoons werden gepresenteerd aan klanten als perfect anonimiteit garanderend (geen associatie van apparaat of Simkaart op de account van de klant, kopen onder voorwaarden die de afwezigheid van traceerbaarheid garanderen) en perfecte discretie zowel van de versleutelde interface (dual besturingssysteem, de versleutelde interface is verborgen zodat deze niet detecteerbaar is) en de terminal zelf (verwijdering van de camera, microfoon, GPS en USB port). Het heeft ook functies die bestemd zijn om de 'onschendbaarheid' van gebruikers te verzekeren (automatische verwijdering van berichten op de terminals van hun ontvangers, specifieke Pincode die bedoeld is voor de onmiddellijke verwijdering van alle gegevens op het apparaat, verwijdering van alle gegevens in geval van achtereenvolgende invoeringen van een verkeerd wachtwoord), functies die speciaal ontworpen lijken te zijn om het mogelijk te maken snel compromitterende berichten te wissen bij voorbeeld op het moment van arrestatie door de politie. Bovendien kon het apparaat gewist worden op afstand door de doorverkoper/helpdesk.

EncroChat heeft cryptotelefoons verkocht, die rond EUR 1.000 per stuk kosten, op internationaal niveau en heeft abonnementen aangeboden met een wereldwijde dekking die EUR 1500 kosten voor een periode van 6 maanden, met 24/7 ondersteuning.

Meer informatie:

***In het persbericht dat online gepubliceerd is, de respectievelijke informatiepakketten door de Franse autoriteiten (in het Frans), het persbericht van de Nederlandse autoriteiten waartoe via een hyperlink toegang kan worden verkregen. ***

Voor vragen gelieve contact op te nemen met:

- Cédric LEUX, Openbaar Ministerie van Lille, 0033 618 178 158, cedric.leux@justice.fr
- Ludovic Dantec, Kapitein Franse Gendarmerie National, 0033 6.67.21.50.37, ludovic.dantec@gendarmerie.interieur.gouv.fr
- Wim de Bruin, woordvoerder Nederlands Openbaar Ministerie, 0031 6 533 613 97, w.j.de.bruin@om.nl
- Thomas Aling, woordvoerder Nederlandse Nationale Politie, 0031 6 53435752, thomas.aling@politie.nl
- Thérèse Ariaans, woordvoerder Nederlandse Nationale Politie, +31 6 1866 1976, therese.ariaans@politie.nl
- Europol: Tine Hollevoet, 0031 (0)6 460 567 35, tine.hollevoet@europol.europa.eu
- Eurojust Media Team, 0031 (0)70 412 55 80, media@eurojust.europa.eu